

אורה נטה ללוד

(המשך)

ימים אלו אדון נותן עיניו באשה נכנס עמה למקום שנכנס, כגון אצל הגרושה ויוצא חובת בית. ימים שעברו היו האדונים בונים טרקלין לפלגשים ומכניסים להן כל טוב ומעמידים לפניהן עבדים ושפחות לשמשן. עטיפות אלו שהאדונים עושים חמשה בני אדם מרוויחין בכל עטיפה ועטיפה, מוכר אריגין ומוכר העורות והחייט והפרוץ והסרסור. ואם תמצא לומר ששה. ששה כיצד, שאין לך כל סרסור שאין סרסור שני בגר אחריו.

אין אדם מתכסה בעורה בלבד. ומה מי שאין ידו משגת ליקח לו עורה לוקח לו בגד, כל שכן מי שידו משגת ליקח לו עורה על אחת כמה וכמה שולקח לו בגדים אחרים. רואה אתה רחוב זה, עכשיו הוא חרב וחנויותיו קופה של אשפה, לשעבר שתי שורות חנויות היו בו, שורה מכאן ושורה מכאן, וכל חנות וחנות מלאה אריגין ולבדים סמוט ואטלס משי וברד. לשם היו נכנסים ולוקחים את צריכים ואת שאין צריכים. פעמים הרבה אין החנות מתזקקה כל הלכות. מה היו עושים, הולכים לרחוב אחר ולוקחים להם מנעלים. היו מלאות פונים לחנויות של מכולת. היו מלאות נכנסים לבתי המזון. הגוף הזה יש בו פנימי וחיצון. כשם שאתה הייב להלבישו ולהנעילו כך אתה חייב לזונן, אוכלים ושותים ושמהים ומשמחים את המשרתים ואת המשרתות במתנות של ממון. כיון שיש להם למשרתים ולמשרתות ממון הולכים לחנויות ולוקחים להם בגדים ומנעלים ומצנפות וכובעים, שהרי אף הם בעלי גוף. את של פנים מפרנסים בבתי המזון נאת החיצון בחנויות של סחורה.

בשבתות שלהם נוהגים אף המורים שבכפרים לבוא לעיר. אותם מורים מיוחדים הם לבניהם של בעלי הכפרים, שכל בעל כפר שוכר לו מורה לבניו ומאכילו ומשקהו על שולחנו ומשלם לו שכרו. ממנו נותן המורה להוריו העניים וממנו גונזו כדי ליכנס לאוניברסיטה. מורה בא לעיר נכנס אצל מוכר ספרים ולוקח לו שנים שלושה ספרים. עליכם לדעת שקודם ימות המלחמה לא היתה העיר חסרה אפילו חנות של ספרים, ספרים ללמוד בהם וספרים ללמד בהם ורומנים לשעשע בהם את הלב. אף עכשיו עושים ספרים שקוראים אותם רומנים, כדרך שקוראים אף עכשיו לעירנו. עיר. נוטל לו המורה את ספריו ומשימם בזרועו ונכנס אצל חברו. אם מבין אתה דבר מתוך דבר איני צריך לפרש לך שאחות יש לחברו והיא הגיעה לפרקה. איני יודע אם היא נאה או אינה נאה, חכמה או אינה חכמה, — כל שיש לה מזל אינה צריכה לא נוי ולא חכמה. נכנסת אמה של ריבה ורואה את המורה יושב אצל בנה. אומרת היא בתמיחה מעלתו כאן, שמא יכבדני ויסעוד עמנו. עד שזו עומדת ומדברת נכנסת בתה לבושה כאדונית. חורת זו אצל תבשילה וזו באה ויושבת עם המורה. היא אומרת לו דברים שקראה ברומן שלה והוא אומר לה דברים שקרא ברומן שלה. מתוך כך משתלשל ועולה רומן שלישי. ולסעודת הצהרים בא אביה של ריבה ונותן שלום לאורה ויושב לפני השולחן וכיפה מרובעת בראשו, כשל רבינו בשעה שמלמד את תלמידיו בגימנסיה. אותו היום בישלה אמה של ריבה כמה תבשילים, לפיכך מאריכים בסעודה. וכשמאריכים בסעודה מאריכים בשיחה. אין שיחתם של סוחרים אלא דברי עסק, ואין מספרים לכל אדם אלא בעסקים שהרוויחו בהם. מה שאין

כן אביה של ריבה, שמספר על נזקי ממון, ומספר בנחת, כאילו פרוטה הוציא מכיסו, והרי זה הפסיד הפסד מרובה. אומר המורה לעצמו בממון זה יכול אני להשלים את לימודי וליעשות רופא או פרקליט או נוטריון. גדול כחו של ממון, אף על פי שהמורה הלז סוציאליסטן וחולק על בעלי הממון שמסגלים להם ממון מזיעתם של עניים אינו מחמיר עם אביו של חברו, ולא עוד אלא שמתכבד שמספר עמו בעסקיו. שמא אתה אומר הרי המורה סמוך על שולחן אדוניו שהוא עשיר מאותו חנווני, אלא שאדוניו רואה אותו כאילו אינו, מה שאין כן אביה של ריבה שמושיבו לימנו ומסביר לו פנים ומדבר עמו כאדם שמדבר עם חברו. מכיון שכן הריהו חוזר ובא. בדרך נטפל לו אדם אחד ואומר לו דברים הראויים להשמע. כגון שאביה של ריבה יכול להחזיק בידו עד שיסיים את לימודיו ואינו צריך לבטל זמנו בכפר. נכנסים הדברים באזניו ומניח את תלמידיו והולך לאוניברסיטה ואביה של ריבה מספיק לו צרכיו עד שנעשה רופא או עורך דין. שוכר לו אדוניו מורה אחר לבניו, ובעלי בתים שבעיר שיש להם בנות עושים עמו כדרך שעשו עם חברו. ואם אין אביה של ריבה יכול לקיים הבטחתו עושה לו חופה עד שלא יחזור בו. נכנס הוא לחופה ומוליד בנים ובנות, מסיח דעתו מלימודיו ומבקש לו פרנסתו ממקום אחר.

מה שאירע לזה אירע לבעל המלון שלי, מר ניסן זומר. בשנה שניה ליציאתו מן הגימנסיון נודמן אצל חברו שבעיר, בן מוכר כובעים, שאמו היתה בקיאה בתבשילין ואחותו ריבה שחרתת ונאה. עכשיו אינו קורא בספר ואינו מדבר כדרך הרומנים, אבל לשעבר כשהיה מורה בכפר לא זנו ספרים

מזרועו וכל שיחתו דברי רומן. כיוצא בו אשתו. עומדת היא בין תנור ולכירים ולא ניכר בה שהיתה משיחה לבו של נער. עול הפרנסה ורוב השנים ושנות המלחמה עשויים לשנות טיבו של אדם, כל שכן של זה שנתנסה בכולם ונפצע פצעים הרבה. פצעיו כבר העלו מרפא, ואם הוא עוצם עיניו אינו עוצמן מהמת כאב, אלא עוצם עיניו הגשמיות כדי לחוות בעיני רוחו דברים שאירעו לו.

עוד מקטנותו נטל עליו לפרנס את עצמו, שאביו חציו מוכר מספוא היה וחציו סרסור היה, שהיה מסרסר מורים ומלמדים לבני הכפרים ולא היה מספיק לפרנס את ביתו, והיה ניסן מלמד את חבריו העשירים בשכר, והוא עדיין תלמיד בגימנסיון. וכשיצא מן הגימנסיון והגיעה שעתו לעלות

לאוניברסיטה ימצא לו אביו מקום אצל אדון אחד בכפר. פתאום נכנסה אהבתה של ריבה בלבו ונכנס בעול של פרנסה, שאביה של ריבה בעל דמיון היה, והיה מדמה בלבו שיכול הוא להחזיק בידו עד שיגמור לימודיו באוניברסיטה, והוא לא היה יכול להחזיק בידו והכניסו לחופה ולעסק. ברם אותו עול, מכירת כובעים, אין טרחתו מרובה, ואם תמצא לומר מלאכה קלה ונאה. כיצד, נוטל אתה כובע והופכו אילך ואילך ומשימו בראשו של לוקח ומעמידו לפני הראי ומאיר לו פנים, מיד הוא מכיר מהארת פניו שכובע זה נאה לו ולוקחו ונותן לך מעות. כשם שאתה עושה לזה כך אתה עושה לשאר כל אדם. מתוך כך רואה אתה את ראשיהם של אנשי עירך ויודע מה שבכל אחד ואחד.

(עוד יבוא)